

Økologi, Planter

Planter og frø af grønsager til økologi

Introduktionen af OrganicXSeeds har ført til, at flere udenlandske leverandører opretter varer. De udbudte sorter er ikke alle kendte på det danske marked.

Viden om Opdateret 16. februar 2022

Samtidig er dispensationspraksis vedrørende brug af ikke-økologisk planteformeringsmateriale blevet mere restriktiv, idet man ønsker at fremme brugen af økologisk materiale. Dette har givet udfordringer for flere grønsagsavlere. I denne artikel kan du læse om den ny praksis.

Mulighed for dispensationer udløber i 2036

Ifølge den kommende økologiforordning, som er trådt i kraft 1. januar 2022, forventes der ikke længere at kunne anvendes ikke-økologisk planteformeringsmateriale i økologisk produktion fra 2036. I takt med stigende efterspørgsel og et voksende økologisk produktionsareal med grønsager arbejder de økologiske frøproducenter og forældre derfor med at opruste deres økologiprogrammer.

Men som udgangspunkt skal der allerede i dag anvendes økologisk planteformeringsmateriale. Udbuddet af høj kvalitetsplanter og -frø indenfor grønsager er dog fortsat begrænset. Der vil derfor stadig være behov for at søge dispensationer, indtil produktionen af frø og sorter til økologi er tilstrækkeligt udbygget, hvilket vil være en løbende proces frem mod 2036. Indenfor nogle arter, fx løg, er der dog allerede nu en god forsyning med økologisk materiale.

OrganicXseeds – vigtige ændringer

Fra 1. januar 2020 er den økologiske frødatabase skiftet til **OrganicXseeds**, som også anvendes i andre europæiske lande. Dette har medført et større udbud af økologiske frø og vegetativt planteformeringsmateriale af grønsager fra udenlandske leverandører.

Tidligere har økologiske grønsagsavlere været vant til, at der inden for en række grønsagsarter var generel tilladelse med krav om anmeldelse, og hvor der nu er krav om individuel ansøgning. For væksthusagurker er der indført "Kategori 1", og der gives kun dispensation i helt særlige tilfælde.

Det er vigtigt at være opmærksom på disse ændringer i OrganicXseeds, og inden du bestiller frø og vegetativt planteformeringsmateriale så husk ALTID at tjekke udbud af økologisk materiale i OrganicXseeds og eventuelle dispensationsmuligheder, hvis den ønskede sort ikke findes i økologisk kvalitet.

Frøformerede udplantningsplanter skal som altid være økologiske, der kan ikke gives dispensation til ikke-økologiske planter af fx porrer, kål, salat og krydderurter. Foto: Tove Mariegaard Pedersen, SEGES

Udenlandske varer i OrganicXseeds

Hvis der ikke er varer af en given afgrøde tilgængelige i Danmark, er du forpligtet til at undersøge udbuddet af varer fra udlandet i den danske OrganicXseeds. Der er ikke krav om, at sorterne i OrganicXseeds skal være afprøvede under danske dyrkningsforhold. Firmaerne skal levere tilstrækkelig og let tilgængelig information om sorterne, så det kan vurderes, om sorten kan anvendes. Firmaerne skal kunne levere varerne indenfor en rimelig tidsramme i tilstrækkelige portionsstørrelser. Varerne skal desuden leve op til almindelige kvalitetskrav.

Der mangler generelt oplysning på dansk om sorterne, og det stiller krav til købers sprogkundskaber at få oplyst udbud, aftale pris, kvalitet, levering og håndtere reklamationer. Transportomkostningerne er en ekstra udgift, og det kan være en fordel at foretage større indkøb sammen med kolleger. Tilsammen må der forventes ekstra etableringsomkostninger.

Bestilling – husk at være ude i god tid

Det er altid vigtigt at bestille i god tid, og særligt vigtigt er det for økologiske jordbær, for at sikre sig de ønskede sorter og den ønskede kvalitet. Det har desuden væsentlig betydning for dine muligheder for dispensation, hvis du ikke har forsøgt at bestille i god tid. Bestil dine jordbær i september. Hvis du først bestiller i februar/marts, vil du, som udgangspunkt, ikke kunne opnå dispensation til at bruge ikke-økologiske jordbærplanter. Gem dokumentation i tilfælde af, at det ønskede materiale ikke kan skaffes økologisk. Hvis den ønskede sort ikke kan købes økologisk og øvrige tilgængelige sorter ikke kan anvendes, kan der søges dispensation til køb af ikke-økologiske frigoplanter.

Hvis der ikke er økologiske varer i OrganicXseeds af den afgrøde du skal bruge, er du ikke forpligtet til at søge efter egnede sorter af økologisk kvalitet i udlandet, men det kan dog være en god idé at afsøge markedet.

Ved bestilling er det altid vigtigt at få en ordrebekræftelse for at sikre, at det bestilte stemmer overens med det aftalte. Hvis du bestiller ikke-økologisk materiale er det vigtigt at gemme ordrebekræftelse som dokumentation. Leveringstidspunkt skal fremgå af ordrebekræftelsen.

Dispensationsansøgning – nu elektronisk

Det er muligt at søge dispensation til ikke-økologisk planteformeringsmateriale, hvis

- der ikke findes økologiske sorter af de arter, man ønsker at dyrke
- leverandøren ikke kan levere til ønsket anvendelsestidspunkt, selvom man har forsøgt at bestille økologiske materiale i god tid
- der dyrkes i mindre målestok til forsøgsmæssigt formål, hvis du fx vil afprøve nye sorter
- de sorter der udbydes, ikke kan anvendes til ens produktion

I ansøgningen skal du begrunde, hvorfor du ikke kan anvende de udbudte sorter (og kvaliteter) på din bedrift. Der bør være lettilgængelig information om sorterne i OrganicXseeds eller på leverandørens hjemmeside. Hvis du ikke kender de tilgængelige sorter, anbefales det at skaffe noget til afprøvning på din bedrift, for at undersøge om disse sorter egner sig til din produktion. Hvis dette ikke er tilfældet, kan disse oplysninger også anvendes i en ansøgning.

Beskriv din produktion og forklar hvilke specifikke egenskaber den ønskede sort har, som er afgørende for netop din produktion. Det kan være tidlighed, dyrkningssystem (eks. frø/stiklinger), krav om priming, egnethed til lagersystemet, lysproduktion i væksthuse eller en bestemt resistens, der er afgørende på din bedrift. Det er ikke nok, at den ønskede sort efterspørges af aftager, har en særlig smag eller at det er en hybrid-sort fremfor en OP-sort. Forklar på hvilket tidspunkt materialet skal anvendes.

Vær omhyggelig med din ansøgning, da det vil lette sagsbehandlingen.

Du laver en elektronisk ansøgning i OrganicXseeds, for at gøre dette skal du oprette dit eget login. Det er også her du finder afgørelsen, når ansøgningen er behandlet. Sagsbehandlingstiden er op til 3 uger, men ved spidsbelastning kan det være længere. Tidligere har mange ventet med at søge til sent i sæsonen, når de har det færdige overblik over årets produktion. Det er risikabelt, idet et afslag kan resultere i, at man skal udsætte opstart, imens man evt. laver en ny ansøgning.

Det er vigtigt at læse afgørelsen grundigt igennem. Man må først anvende ikke-økologiske frø eller planter, når man har modtaget godkendelsen.

Tidsbegrænset dispensation efter årstid

Landbrugsstyrelsen har i udgangspunktet valgt at inddele året i fire vækstsæsoner efter årstiderne, og du kan kun få dispensation indenfor den aktuelle vækstsæson. Materialet skal være modtaget og i jorden inden dispensationen udløber. Det betyder, at til vintersæsonen kan du søge fra 1. december og en eventuel dispensation vil udløbe ved udgangen af februar.

Til forårssæsonen kan du tilsvarende søge fra 1. marts, og hvis du får dispensation, vil den udløbe 31. maj. Det er vigtigt at have dette med i overvejelserne og planlægningen i forhold til, hvornår du skal ansøge, og hvornår du ønsker at så eller plante. Det anbefales at søge i starten af vækstsæsonen (defineret efter årstid), da du også skal indregne tid til sagsbehandling, modtagelse og såning/plantning. Hvis du vil så eller plante i april, har du altså kun kort tid til at sikre dig planteformeringsmateriale.

Hvis du bestiller ikke-økologisk frø, inden du har fået dispensation, er det for eget ansvar og regning. Skal du så/plante samme afgrøde flere gange inden for dispensationsperioden, skal du oplyse forventet udsæds- eller udplantningsmængde pr. uge, samt den forventede produktionsperiode. Dispensationer til grønsagsfrø du har på lager fra tidligere sæson, er ikke længere gyldig i den efterfølgende sæson, og der skal laves en ny ansøgning.

Dokumentation ved anvendelse af ikke-økologisk plantemateriale

Hvis der ikke er økologisk frø eller vegetativt planteformeringsmateriale til rådighed indenfor en art i OrganicXseeds kan Landbrugsstyrelsen vælge at give generel tilladelse til anvendelse af ikke-økologisk frø i form af klassifikationen "Til bekræftelse".

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der i forbindelse med bestilling af ikke-økologisk planteformeringsmateriale i dette tilfælde skal udfyldes en digital bekræftelse i OrganicXseeds. Husk også at gemme din ordrebekræftelse og leveringsoplysninger. Kontrolløren har ikke adgang til dine personlige oplysninger, så hav enten en udskrift af dispensation eller bekræftelse liggende ved kontrolbesøg, eller fremvis den elektronisk.

Nye specialistgrupper

Fremadrettet vil Landbrugsstyrelsen nedsætte bredt sammensatte specialistgrupper, som vil understøtte Landbrugsstyrelsen ved vurdering af, om der er tilstrækkeligt bredt udvalg og mængde af tilgængelige sorter under en art eller sortgruppe med henblik på, om sortgruppen/arten skal være Kategori 1, Kategori 2 /Individuel tilladelse eller Kategori 3/Til bekræftelse.

Du kan læse mere om, hvordan du anvender OrganicXseeds i artiklen: "[OrganicXseeds – den danske frødatabase](#)"

Medforfatter: Richard de Visser, Konsulent HortiAdvice

Emneord

Vil du vide mere?

Tove Mariegaard Pedersen

Specialkonsulent

Innovationscenter for Økologisk Landbrug P/S

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Innovationscenter for Økologisk Landbrug udvikler ny viden og løsninger til landmænd og rådgivere. Sammen udvikler vi et mere bæredygtigt landbrug.

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk

